

Namık Kemal Üniversitesi
Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi
Journal of Tekirdag Agricultural Faculty

An International Journal of all Subjects of Agriculture

Sahibi / Owner

Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Adına
On Behalf of Namık Kemal University Agricultural Faculty

Prof.Dr. Ahmet İSTANBULLUOĞLU
Dekan / Dean

Editörler Kurulu / Editorial Board

Başkan / Editor in Chief

Prof.Dr. Selçuk ALBUT
Ziraat Fakültesi Biyosistem Mühendisliği Bölümü
Department Biosystem Engineering, Agricultural Faculty
salbut@nku.edu.tr

Üyeler / Members

Prof.Dr. M. İhsan SOYSAL	Zootekni / Animal Science
Prof.Dr. Bülent EKER	Biyosistem Mühendisliği / Biosystem Engineering
Prof.Dr. Servet VARIŞ	Bahçe Bitkileri / Horticulture
Prof.Dr. Aslı KORKUT	Peyzaj Mimarılığı / Landscape Architecture
Prof.Dr. Temel GENÇTAN	Tarla Bitkileri / Field Crops
Prof.Dr. Müjgan KIVAN	Bitki Koruma / Plant Protection
Prof.Dr. Şefik KURULTAY	Gıda Mühendisliği / Food Engineering
Prof.Dr. Aydın ADILOĞLU	Toprak Bilimi ve Bitki Besleme / Soil Science and Plant Nutrition
Doç.Dr. Fatih KONUKÇU	Biyosistem Mühendisliği / Biosystem Engineering
Doç.Dr. Ömer AZABAĞAOĞLU	Tarım Ekonomisi / Agricultural Economics
Yrd.Doç.Dr. Devrim OSKAY	Tarımsal Biyoteknoloji / Agricultural Biotechnology
Yrd.Doç.Dr. Harun HURMA	Tarım Ekonomisi / Agricultural Economics
Yrd.Doç.Dr. M. Recai DURGUT	Biyosistem Mühendisliği / Biosystem Engineering

İndeksler / Indexing and abstracting

CABI tarafından full-text olarak indekslenmektedir / Included in **CABI**

DOAJ tarafından full-text olarak indekslenmektedir / Included in **DOAJ**

EBSCO tarafından full-text olarak indekslenmektedir / Included in **EBSCO**

FAO AGRIS Veri Tabanında İndekslenmektedir / Indexed by **FAO AGRIS Database**

INDEX COPERNICUS tarafından full-text olarak indekslenmektedir / Included in **INDEX COPERNICUS**

TUBİTAK-ULAKBİM Tarım, Veteriner ve Biyoloji Bilimleri Veri Tabanı (TVBBVT) Tarafından taranmaktadır / Indexed by **TUBİTAK-ULAKBİM** Agriculture, Veterinary and Biological Sciences Database

Yazışma Adresi / Corresponding Address

Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi NKÜ Ziraat Fakültesi 59030 TEKİRDAĞ

E-mail: ziraatdergi@nku.edu.tr

Web adresi: <http://jotaf.nku.edu.tr>

Tel: +90 282 250 20 07

ISSN: 1302-7050

Danışmanlar Kurulu /Advisory Board

Bahçe Bitkileri / Horticulture

Prof.Dr. Kazım ABAK	Çukurova Üniv. Ziraat Fak. Adana
Prof.Dr. Y.Sabit AĞAOĞLU	Ankara Üniv. Ziraat Fak. Ankara
Prof.Dr. Jim HANCOCK	Michigan State Univ. USA
Prof.Dr. Mustafa PEKMEZCİ	Akdeniz Üniv. Ziraat Fak. Antalya

Bitki Koruma / Plant Protection

Prof.Dr. Mithat DOĞANLAR	Mustafa Kemal Üniv. Ziraat Fak. Hatay
Prof.Dr. Timur DÖKEN	Adnan Menderes Üniv. Ziraat Fak. Aydın
Prof.Dr. Ivanka LECHAVA	Agricultural Univ. Plovdiv-Bulgaria
Dr. Emil POCSAI	Plant Protection Soil Cons. Service Velençe-Hungary

Gıda Mühendisliği / Food Engineering

Prof.Dr. Yaşar HIŞIL	Ege Üniv. Mühendislik Fak. İzmir
Prof.Dr. Fevzi KELEŞ	Atatürk Üniv. Ziraat Fak. Erzurum
Prof.Dr. Atilla YETİŞEMİYEN	Ankara Üniv. Ziraat Fak. Ankara
Prof.Dr. Zhelyazko SIMOV	University of Food Technologies Bulgaria

Peyzaj Mimarlığı / Landscape Architecture

Prof.Dr. Mükerrerem ARSLAN	Ankara Üniv. Ziraat Fak. Ankara
Prof.Dr. Bülent ÖZKAN	Ege Üniv. Ziraat Fak. İzmir
Prof.Dr. Güniz A. KESİM	Düzce Üniv. Orman Fak.Düzce
Prof.Dr. Genoveva TZOLOVA	University of Forestry Bulgaria

Tarla Bitkileri / Field Crops

Prof.Dr. Esvet AÇIKGÖZ	Uludağ Üniv.Ziraat Fak. Bursa
Prof.Dr. Özer KOLSARICI	Ankara Üniv. Ziraat Fak. Ankara
Dr. Nurettin TAHSİN	Agric. Univ. Plovdiv Bulgaria
Prof.Dr. Murat ÖZGEN	Ege Üniv. Ziraat Fak. İzmir
Doç. Dr. Christina YANCHEVA	Agric. Univ. Plovdiv Bulgaria

Tarım Ekonomisi / Agricultural Economics

Prof.Dr. Faruk EMEKSİZ	Çukurova Üniv. Ziraat Fak. Adana
Prof.Dr. Hasan VURAL	Uludağ Üniv. Ziraat Fak. Bursa
Prof.Dr. Gamze SANER	Ege Üniv. Ziraat Fak. İzmir
Dr. Alberto POMBO	El Colegio de la Frontera Norte, Meksika

Tarım Makineleri / Agricultural Machinery

Prof.Dr. Thefanis GEMTOS	Aristotle Univ. Greece
Prof.Dr. Simon BLACKMORE	The Royal Vet.&Agr. Univ. Denmark
Prof.Dr. Hamdi BİLGİN	Ege Üniv. Ziraat Fak. İzmir
Prof.Dr. Ali İhsan ACAR	Ankara Üniv. Ziraat Fak. Ankara

Tarımsal Yapılar ve Sulama / Farm Structures and Irrigation

Prof.Dr. Ömer ANAPALI	Atatürk Üniv. Ziraat Fak. Erzurum
Prof.Dr. Christos BABAJIMOPOULOS	Aristotle Univ. Greece
Dr. Arie NADLER	Ministry Agr. ARO Israel

Toprak / Soil Science

Prof.Dr. Sait GEZGİN	Selçuk Üniv. Ziraat Fak. Konya
Prof.Dr. Selim KAPUR	Çukurova Üniv. Ziraat Fak. Adana
Prof.Dr. Metin TURAN	Atatürk Üniv.Ziraat Fak. Erzurum
Doç. Dr. Pasquale STEDUTO	FAO Water Division Italy

Zootekni / Animal Science

Prof.Dr. Andreas GEORGIDUS	Aristotle Univ. Greece
Prof.Dr. Ignacy MISZTAL	Breeding and Genetics University of Georgia USA
Prof.Dr. Kristaq KUME	Center for Agricultural Technology Transfer Albania
Dr. Brian KINGHORN	The Ins. of Genetics and Bioinformatics Univ. of New England Australia
Prof.Dr. Ivan STANKOV	Trakia Univ. Dept. Of Animal Sci. Bulgaria
Prof.Dr. Nihat ÖZEN	Akdeniz Üniv. Ziraat Fak. Antalya
Prof.Dr. Jozsef RATKY	Res. Ins. Animal Breed. and Nut. Hungary
Prof.Dr. Naci TÜZEMEN	Atatürk Üniv. Ziraat Fak. Erzurum

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

F. Öner, İ. Sezer, A. Gülümser Farklı Lokasyonlarda Yetiştirilen Atdışı Mısır (Zea mays L. indendata) Çeşit ve Hatlarının Agronomik Özellikler Yönünden Karşılaştırılması Comparison of Dent Corn (Zea Mays L. Indendata) Varieties and Lines Growth in Different Locations in Terms Of Agronomic Traits	1-6
K. Demirel, L. Genç, M. Saçan Yarı Kurak Koşullarda Farklı Sulama Düzeylerinin Salçalık Biberde (Capsicum Annum Cv. Kapija) Verim ve Kalite Parametreleri Üzerine Etkisi Effects of Different Irrigation Levels On Pepper (Capsicum Annum Cv. Kapija) Yield And Quality Parameters in Semi-Arid Conditions	7-15
S. Kayışoğlu, A. İçöz Eğitim Düzeyinin Fast- Food Tüketim Alışkanlığına Etkisi The Effect of Education Level on Fast-Food Consumption	16-19
P.A. Khabbazi, E. Erdoğan İslam Bahçeleri Islamic Gardens	20-31
D. Kök Farklı Salisilik Asit Dozlarının Asma Anaçlarının Tuzluluğa Dayanımı Üzerine Etkileri Impacts of Different Salicylic Acid Doses on Salinity Tolerance of Grapevine Rootstocks	32-40
T. Erdem, Y. Erdem, H. Okursoy, E. Göçmen Variations of Non-Water Stressed Baselines for Dwarf Cherry Trees Under Different Irrigation Regimes Farklı Sulama Programları Altında Bodur Kiraz Ağaçlarının Stresiz Temel Grafiklerinin Değişimleri	41-49
E. Yılmaz, G. Özdemir Türkiye'de Kadın Akademisyen ve Araştırmacıların Karşılaştıkları Sorunlar ve Tarıma Bakış Açıkları The Problems Female Academics and Researchers in Turkey Encounter With and Their Viewpoints of Agriculture ..	50-56
H. İşbilir, T. Erdem Rekreasyon Alanı Sulama Projelerinin Tasarım ve Uygulama Aşamalarında Ortaya Çıkan Sorunlar ve Çözüm Önerileri The Design and Application Problems and Solution Suggestions of Recreational Area Irrigation Projects	57-66
S. Genç, M. Mendeşi, Z. Kocabaş, M.İ. Soysal Varyans Analizi Tekniğinin Ön Şartları Yerine Gelmediğinde Varyans Unsurları Tahmininde I. Tip Hata Comparison Of Some Variance Component Estimation Methods With Respect to Type I Error Rate	67-74
G.Ö. Ergüven, M. Şener Coğrafi Bilgi Sistemlerinden Faydalanarak Hayrabolu Sulama Şebekesi Bilgi Sistemi Hayrabolu Irrigation Scheme Information System	75-81
M. Şener, H.C. Kurç Küçük Sulama Şebekelerinde Performans Değerlendirmesi: Trakya Bölgesi Örneği Performance Assessment of Small Irrigation Scheme: A Case Study of Trakya Region	82-91
O. Yüksel Çöp Kompostunun Xerofluent Topraklarda Fiziksel Özelliklere Etkisi Effect of Waste Compost on Physical Properties in Xerofluent Soils	92-97
B.C. Bilgili, Ö.L. Çorbacı, E. Gökçer Çankırı Kent İçi Yol Ağaçlarının Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma A Research On Evaluation Of Urban Street Trees in Çankırı	98-107

Eğitim Düzeyinin Fast- Food Tüketim Alışkanlığına Etkisi

S. Kayışoğlu¹

A. İçöz¹

¹ Namık Kemal Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Tekirdağ, Türkiye

Bu araştırmada, Tekirdağ ili merkez orta öğretim okulları (lise) ve Namık Kemal Üniversitesi öğrencilerini kapsayan 900 kişi ile fast-food tüketim alışkanlıklarını belirlemek için anket çalışması yapılmıştır. Öğrencilere yöneltilen sorularla, fast-food tüketimi üzerine eğitim düzeyinin etkisi araştırılmıştır. Ayrıca, öğrencilerin fast-food üretim ve servisi yapan işletmelerin hijyen uygulamalarına duydukları güven ile boy-kilo indekslerine bağlı olarak, fast-food tüketimi ve aşırı kilonun bağlantısı da araştırılmıştır. Anketin sonuçlarına göre; BKI endeksi (boy-kilo endeksi), fast-food tercih etme nedenleri, fast-food tercih çeşiti, fast-food yemeği kiminle tercih etme, fast-food tercihi marka'nın önemi, içecek tercihi, öğün tercihi, fast-food kaynaklı zehirlenme kaynakları hakkındaki yorum ile eğitim düzeyi arasında önemli ilişki olduğu saptanmıştır. Eğitim düzeyi arttıkça fast-food yemekleri tercih etme oranının düşmekte olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Fast-food tüketimi, Türkiye, Tutum, Sosyo-ekonomik ve demografik özellikleri

The Effect of Education Level on Fast-Food Consumption

In this research, the effect of gender on fast-food consumption has been searched to determine fast-food consumption habits with a survey given to 900 people including Tekirdag city center high school students and Namık Kemal University students. Also the relationship between fast-food consumption and overweight has been searched to see, whether the students trust for hygiene applications of fast-food production and service enterprises or not. 900 people in total were involved in this research (459 females and 441 males). According to the results of the survey, a significant relationship has been found between educational level and BKI, reasons for choosing fast-food, fast-food choice type, choice of friends while having fast-food, the importance of the choice of fast-food brands, beverage preference, choice of meals, comments on source of poisoning from fast-food. It has been seen that as education level increases, preference of fast-food decreases.

Keywords: Fast-food consumption, Turkey, Attitude, Socio-economic and demographic attributes

Giriş

Türk toplumunda sanayileşme ve kentleşme ile beraber, aile bireylerinin de yoğun olarak iş yaşamına katılımı, insanları ev dışında yemek yemeye itmiştir (Bayraktar ve Erel 1986, Erdem ve Arslan 1989). Artan fast-food tüketimi belki de modern yaşamın bir parçasıdır. Üstelik büyük şehir yaşamının kısa öğle saatleri için yemek sorununun yeni ve hızlı çözümüdür (Hanson, 2002). Bu durum fast-food endüstrisinin hızlı gelişimine yol açmıştır.

Dışarıda yemek tüketicilerin açlığını giderir ve zevk, eğlence, zaman tasarrufu, sosyal aktivite, psikolojik destek verir (Park, 2004). Gençlerin hızlı hazır yiyecek restoranları tercih etmelerinde dekor, atmosfer, yiyecek kalitesi, kolay ulaşılabilirlik, servis hızı, menüdeki çeşitlilik, özel ürünlerin olması gibi faktörler önemli rol oynamaktadır (Bayraktar ve ark. 1995). Sağlıklı büyüme ve gelişmenin ön koşullarından biri, yeterli ve dengeli beslenmedir. Yaşam olayları ve büyümenin gerektirdiği enerji ve besin öğeleri yeterli miktarda

sağlanmadığında, büyüme yavaşlar, sağlık bozuklukları artar, çalışanların ve öğrenme çağındaki insanların verimlilikleri azalır (Pollitt, 1984). Çocuklukta kazandırılan sağlıklı beslenme alışkanlıklarının pekiştirilmesinde okul ortamı büyük önem taşımaktadır.

Kötü beslenme alışkanlıkları obeziteye yol açan nedenler arasında gelmektedir (Zeybek ve Aydın 2002). Fast-food gıdaları öğrencilerin %3.9'unun her gün 2-3 porsiyon, %9.6'sının her gün bir porsiyon tükettiği görülmüştür. Gelişmiş toplumlarda daha sık ancak gelişmekte olan ülkelerde de sık karşılaşılan çocukluk çağı obezitesi, ülkemizde de son yıllarda önemli bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır (Hasbay 2004, Bar-OR 1998).

Yüksek öğrenim öğrencilerinin önemli bir bölümü ailelerinden uzakta öğrenim yapmakta, bu durum beslenme, barınma, okul masrafları, sosyal durum, boş zamanlarını değerlendirme ve sağlık

sorunlarında güçlükler yaratmaktadır. Özellikle yurtta kalan öğrenciler için beslenme başlı başına bir sorundur. Gençlerin beslenmesini etkileyen önemli bir etmen de beslenme bilgisinin yetersizliğidir (Arslan ve Pekcan,1985; Işıksoluğu, 1986; Sağlam ve Yürükçü, 1996).

Yapılan araştırmalar beslenme eğitim programlarının beslenme bilgisi üzerine etkisi olduğu ve eğitim düzeyi yükseldikçe beslenme bilgisinin de buna paralel olarak arttığını göstermiştir (Jeffery ve French,1997).

İnsan sağlığını tehdit eden zehirlenme vakalarında gıda zehirlenmelerinin sayısının oldukça fazla olması sebebiyle (Sökmen,2005) gıda güvenliği kavramı günden güne daha fazla önem kazanmakta olup, insanların gıda hijyeni konusunda daha duyarlı olmaya ve beslenme kavramına daha bilimsel yaklaşıma başlamıştır. İnsanlar beslenme alışkanlıklarına daha fazla dikkat etmekte, bunun sonucu olarak yiyecek-içecek satın alırken göz önünde bulundurulacak unsurlar çoğalmakta ve bu konulara olan hassasiyet artmaktadır (Sert ve Kapsuz,2010).

Hertzler ve Frary (1992); üniversite öğrencilerinin beslenme durumlarını ve dışarıda yemek yeme durumlarını saptamak için yaptıkları bir araştırmada; erkek öğrencilerin kız öğrencilere kıyasla daha fazla oranda hızlı hazır yiyecek restoranlarına gittiklerini saptamışlardır. Öğrencilerin %11'i yılda birkaç kez, %35'i ayda bir ya da iki kez, %38'i haftada birkaç kez, %7'si günde birkaç kez hızlı hazır yiyecek restoranlarında yemek yediklerini belirtmişlerdir.

Bu çalışmada eğitim düzeyinin fast-food tüketim alışkanlığı üzerine etkisi araştırılmıştır.

Materyal ve Yöntem

Eğitim düzeyinin, fast food tüketme alışkanlıkları üzerine etkisinin araştırıldığı anket, Namık Kemal Üniversitesi'nden 568 ve Tekirdağ merkezinde bulunan liselerde öğrenim gören 332 öğrenciyle karşılıklı olarak gerçekleştirilmiştir. Ankete başlamadan önce karşılıklı 10 denekle gerektiğinde gerekli düzeltmeler yapılmak üzere soruların netliği ve geçerliliği test edilmiştir. (Badrie ve ark.2004). Ankete katılan deneklerin boy kilo endeksleri (BKİ) hesaplanmıştır. Bu endekse göre denekler, BKİ<18.5 ise zayıf, 18.5<BKİ<24.9 ise normal, 25.0<BKİ<29.9 ise kilolu, BKİ>30.0 ise aşırı kilolu (obez) olarak değerlendirilmektedir. (Lutz ve Przytulski,2001). Araştırma verileri SPSS istatistik paket programı

kullanılarak analiz edildi. Ki-kare (χ^2) önem testi istatistiksel analiz için kullanılmıştır.

Bulgular ve Tartışma

Deneklerin %51'i bayan, %49'u bay olup, ankete katılanların %36.9'u lise, %5.8'i yüksekokul, %29.6'sı meslek yüksekokulu, %27.8'i fakülte öğrencisidir. Denekler BKİ endeksine göre değerlendirildiğinde, %16.3'ü zayıf, %71.2'si normal, %10.8'i aşırı kilolu ve %1.7'si obez olduğu görülmüştür. Eğitim düzeyinin BKİ endeksine etkisi önemli bulunmuştur ($\chi^2=26.97$; $P<0.01$). Marmara ve Işık Üniversitelerinde yapılan bir çalışmada da, kız öğrencilerin ortalama BKİ 19.7±1.73 kg/m² olarak saptanırken, %36.0'sinin zayıf, %3.0'ünün şişman olduğu bildirilmiştir (Korkmaz ve ark., 2004). Cinaz ve ark.(2003) ise 12600 okul çocuğunu kapsayan geniş bir saha çalışması yaparak persentil değerlerini çıkartmıştır. Çalışmalarında obezite prevalansını %7.5, fazla kilolu çocuk prevalansını ise %6.3 olarak saptamışlardır.

Eğitim düzeyi arttıkça fast-food yemekleri tercih etme oranının düşmekte olduğu görülmüştür. Lise öğrencilerinin %43'i, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin %36.5'i, fakülte öğrencilerinin %29.2'si fast food yiyeceklerini sulu yemeklere tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Fast-food tercih etme nedeni olarak lise öğrencilerinin %55.1'i lezzetli bulduklarını belirtirken, yüksekokul öğrencilerinin %57.7'si, meslek yüksekokulu öğrencilerinin %46.2'si ve fakülte öğrencilerinin %52.8'i hızlı hazırlanması olduğunu belirtmişlerdir. Fast-food tercih etme nedenleri üzerine eğitim düzeyinin etkisi önemli bulunmuştur ($\chi^2=121.80$; $P<0.01$).

Fast-food olarak ankete katılanların büyük oranı hamburger (%31.3) ve pizza (%22.1) tercih etmiştir. Lise öğrencilerinin %27.4'ü hamburger, %26.2'si pizza tercih ederken, yüksekokul öğrencilerinin %28.8'i döner, %26.9'u hamburger, meslek yüksek okulu öğrencilerinin %28.2'si hamburger, %21.1'i pizza ve döner, fakülte öğrencilerinin %40.8'si hamburger, %18.8'i pizza tercih etmiştir. Eğitim düzeyi ile fast-food tercih çeşiti arasında önemli ilişki bulunmuştur ($\chi^2=51.38$; $P<0.01$). Elmacıoğlu (1996); hızlı hazır yemek sisteminde önceliklerin belirlenmesi üzerinde yaptığı bir araştırmada; kişilerin %10.99'unun hamburger, %10.7'sinin döner ekmek, %8.7'sinin köfte ekmek, %8.1'inin patates kızartmasını tercih ettiklerini saptamıştır.

Sürücüoğlu ve Çakıroğlu (2000) çalışmalarında etli pidenin hem erkekler hem de kadınlar arasında ilk sırada, hamburgerin erkekler arasında, patates kızartmasının kadınlar arasında ikinci sırada tercih edildiğini belirtmişlerdir.

Anket katılanların % 90.2'i arkadaşlarıyla, % 5.3 ailesiyle, %4.4'ü yalnız fast-food yemeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Ailesiyle fast-food yeme oranı lise öğrencilerinde % 10.2 iken fakülte öğrencilerinde bu oran % 1.2'ye düşmüştür. Fast-food yemeği kiminle tercih etme üzerine eğitim düzeyinin etkisi önemli bulunmuştur ($\chi^2=27.46$; $P<0.01$).

Ankete katılanların büyük oranı (%87.7) markadan etkilenmediğini belirtmiştir. Ancak eğitim düzeyinin marka tercihine etkisi önemli bulunmuştur ($\chi^2=13.66$; $P<0.03$).

Ankete katılanların % 61.6'sı içecek olarak kolayı tercih ederken, %21.6'sı ayranı tercih etmiştir. İçecek tercihi üzerine eğitim düzeyinin etkisi önemli bulunmuştur ($\chi^2=36.08$; $P<0.02$). İçecek olarak lise öğrencilerin % 66.3'ü cola, %21.1'i ayran, yüksekokul öğrencilerinin %50.0'si cola, %28.8'i ayran, meslek yüksekokulu öğrencilerinin %62.4'ü cola, %25.6'sı ayran, fakülte öğrencilerinin %56.8'si cola, %20.0'si meyve suyunu tercih etmişlerdir. Özçelik ve Sürücüoğlu (1998); yaptıkları bir çalışmada tüketicilerin hızlı hazır yemek restoranlarında en çok tercih ettikleri içeceklerin başta kola olmak üzere sırasıyla ayran, taze meyve suyu, çay, diğer gazlı içecekler, neskafe, hazır meyve suyu olduğunu belirlemişlerdir.

Fast- food öğünü olarak en çok (%52.7 ile) öğle tercih edilirken, bunu % 28.0 ile akşam öğünü takip etmiştir. Öğün tercihinin eğitim düzeyi ile ilişkisi önemli bulunmuştur ($\chi^2=37.19$; $P<0.01$). Fast-food öğünü olarak lise öğrencilerinin % 69.3'ü öğle, %17.8'i akşam belirtirken, eğitim düzeyi arttıkça akşamı tercih etme oranı artmıştır. Yüksekokul öğrencilerinin %34.6'sı, meslek yüksek öğrencilerinin %33.8'i, fakülte öğrencilerinin %34.0'ü fast-food öğünü olarak akşamı tercih etmiştir.

Ankete katılanların %87.8'i fast- food yiyecekler hazırlanırken gıda katkı maddeleri kullanıldığını, %12.2'si ise kullanılmadığını belirtmiştir. Gıda katkı maddeleri hakkında ankete katılanların %29.8'i yeterli düzeyde bilgi sahibi iken, %15.8'i hiçbir bilgiye sahip olmadığını ve %54.4'ü ise yeterli düzeyde bilgiye sahip olmadığını belirtmiştir.

Gıda güvenliği hakkında bilgilendirme şekli olarak lise öğrencilerinin , %43.1'i radyo televizyon, %34.9'u internet, yüksekokul öğrencilerinin %36.5'i radyo televizyon,%26.9'u internet, meslek yüksekokulu öğrencilerinin %35.7'i internet,%34.2'si radyo televizyon, fakülte öğrencilerinin %31.6'sı internet, %28.8'i okul eğitimi sırasında olduğunu belirtmişlerdir. Gıda güvenliği hakkında bilgilendirme şekli üzerine eğitim düzeyinin etkisi önemli bulunmuştur ($\chi^2=42.07$; $P<0.01$).

Fast- food tercihinde ankete katılanların %56.'sı reklamdan etkilendiklerini belirtmişlerdir. Eğitim düzeyi ile reklamdan etkilenme arasındaki ilişki önemli bulunmamıştır($\chi^2=1.39$; $P>0.05$).

Fast- food kaynaklı gıda zehirlenmesi kaynağı olarak ankete katılanların %24.1'i mikrobiyal zehirlenme , %13.6'sı kimyasal kontaminasyon, %27.2'si hijyen eksikliği,%6.6'sı eğitimsiz personel ve %28.6'sı ise raf ömrü dolmuş ürünler olduğunu belirtmiştir. Fast-food kaynaklı zehirlenme kaynağı olarak lise öğrencilerinin %33.4'ü hijyen eksikliği, yüksekokul öğrencilerinin % 40.4'ü mikrobiyal bozulma, meslek yüksekokul öğrencilerinin %35.3'ü raf ömrü dolmuş ürünler, fakülte öğrencilerinin %35.2'si mikrobiyal bozulma olduğunu belirtmişlerdir. Eğitim düzeyi ile fast-food kaynaklı zehirlenme kaynağı olarak neyi belirttikleri arasındaki ilişki önemli bulunmuştur($\chi^2=48.07$; $P<0.01$).

Gıda güvenliği hakkında bilgilendirilme şekli olarak lise öğrencilerinin %43.1'i ve yüksekokul öğrencilerinin %36.5'i radyo televizyon, meslek yüksekokulu öğrencilerinin %35.7'i ve fakülte öğrencilerinin %31.6'ı internet olduğunu belirtmişlerdir. Okul eğitimi esnasında bilgilendirilme seçeneğini ise en fazla oranda (%28.8 ile) fakülte öğrencileri belirtmiştir.

Ankete katılan öğrencilerin %9.3'ü birkez, %2.2'si ise birkaç kez fast food kaynaklı gıda zehirlenmesi olayı yaşadığını belirtmiştir. Zehirlenme durumunda öğrencilerin %32.5'i firmaya şikayet ederken,%20.9'u il sağlık müdürlüğüne şikayet edeceklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %9.2'si şikayet etmezken, %18.4'ü fast- food tüketiminden vazgeçeceğini belirtmiştir.

Fast- food tüketmeyen öğrencilerin %37.2'i sağlıksız olduğunu, %6.6'sı pahalı olduğunu, %6.1'si sevmediğini, %12.1'i beslenme alışkanlığına uymadığını belirtmiştir.

Sonuç

Çocuk ve gençler arasında bir aktivite olarak kabul edilen ve popüleritesi hızla artan bir alışkanlık haline gelen "fast-food" tarzı beslenmede menülerde besin öğeleri ya yetersiz, ya da aşırı miktarda bulunmaktadır. Bu durum obezite, diyabet, kalp damar hastalıkları ve kanser gibi kronik hastalıkların oluşmasına zemin hazırlamaktadır (Sağlam,1991). Gençlere "fast-food" tarzı beslenmeyi tamamen yasaklamak mümkün olmayacağı için, "fast-food" tüketimini en aza indirmeye çalışılmalı ve mümkünse kola yerine ayran, taze meyve suyu gibi içecekler, hamburgerin yanında yeşil salata tüketme gibi tercihlerle "fast-food" tüketimi sağlıklı şekilde dönüştürülmelidir.

Kaynaklar

- Badrie, N., A., Joseph ve A., Chen, 2004. An observational study of food safety practices by street vendors and microbiological quality of street-purchased hamburger beef patties in Trinidad, West Indies, *Internet Journal of Food Safety* 3 : 25-31.
- Bar-OR, O., 1998. Physical activity and physical training in childhood obesity. *The Journal of Sports Medicine and Physical Fitness* 33- 4: 323-329
- Bayraktar, M., ve S., Erel, 1986. "Ailede Kadının Rolü" Kavramının Evli Kadınlar Açısından Karşılaştırmalı Analizi. *Ev Ekonomisi Dergisi*, 1-1: 3-8.
- Bayraktar, M., Y., Babekoğlu ve M., Salman, 1995. Tüketicilerin Fast Food Restoran Tercihlerini Etkileyen Faktörler. *Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayın No. 1400 Bilimsel Araştırma ve İncelemeler: 780.* Ankara.
- Cinaz, P., A., Bideci, Obezite. In: Günöz, H., G., Öcal, N., Yordam, S., Kurtoğlu, 2003. *Pediyatrik Endokrinoloji*. 1. Basım. *Pediyatrik Endokrinoloji ve Oksoloji Derneği Yayınları*: 1: 487 -505.
- Elmacıoğlu, F., 1996. Hızlı Hazır Yemek Sisteminde (Fast-Food) Önceliklerin Belirlenmesi. *Beslenme ve Diyet Dergisi* 25 -1: 30-34.
- Erdem, C., ve P., Arslan, 1989. Adolesanlarda Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Hazır Et Ürünlerinin Tüketim Sıklığı, Ürünlerin Protein, Yağ ve Boya Maddesi Yönünden özellikleri. *Beslenme ve Diyet Dergisi* 18 -2: 177-184.
- Hanson, R., 2002. Turkey HRI food service sector report 2002. *USDA Foreign Agricultural Service Gain Report #TU2012.* Available from
- Hasbay, S.A., 2004. Okul çağı çocuklarında beslenme ve fiziksel aktivitenin önemi. *Klinik Çocuk Forumu* 4 -1: 32-37.
- Hertzler, A. A., ve R., Frary, 1992. Dietary Status and Eating Out Practices of College Students. *J Am Diet - Assoc* 92 -7: 867-869.
- Işıksoluğu, M., 1986. Yüksek Öğrenim Yapan Kız Öğrencilerin Beslenme Durumu ve Buna Beslenme Eğitiminin Etkisi. *Beslenme ve Diyet Dergisi* 15, 55-69.

Fast-food beslenmeye yönelik gerekli tedbirlerin alınması gerekir. Görsel ve yazılı medyada bu besinlerin reklamlarının yasaklanması ya da yayın saatinin düzenlenmesi olabilir. Lise ve üniversite, öğrencilerin doğru beslenme alışkanlığı kazanmaları için uygun kurumlardır. Sağlık Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın almış olduğu ortak bir kararla 2011-2012 Eğitim ve Öğretim yılında okul kantinlerinde fast-food ürünleri olan hamburger, asitli içecekler ve cips tarzı gıdaların öğrencilere satışının yasaklanacağı, obeziteyle mücadele etmek, öğrencileri bilinçli ve sağlıklı beslenmeye teşvik için yapılacak olan bu uygulamanın gelecek nesillerimizin sağlıklı bir şekilde yetişmesi için büyük önem arz etmektedir.

- Jeffery R.W., S.A., French, 1997. Preventing Weight Gain in Adults: Design, Methods and One Year Results From the Pound of Prevention Study. *Journal of Obesity and Related Metabolism Disorders* 21-6: 457-64.
- Korkmaz, E., N., Özçelik, T., Akıncı, E., Alphan, 2004. Üniversite öğrencilerinin beslenme alışkanlıkları ve antioksidan bilgi düzeyleri. I. Ulusal Sağlık Geliştirme ve Sağlık Eğitimi Sempozyumu, 26 Kasım 2004, Ankara. *Kongre Özet Kitabı*, 36.
- Lutz, C., K., Przytulski, 2001. *Nutrition and diet therapy* (Third edition) F.A. Davis Company Philadelphia.
- Özçelik, A.Ö., ve M. S., Sürücüoğlu, 1998. Tüketicilerin "Fast-Food Türü" Yiyecek Tercihleri. *Gıda* 23 -6: 437-444
- Park, C., 2004. Efficient or enjoyable? Consumer values of eating-out and fast restaurant consumption in Korea, *International Journal of Hospitality Management* 23: 87-94.
- Pollitt, E., 1984. *Nutrition and Educational Achievement* Nutrition Education Series 1984 UNESCO 9.
- Sağlam, F., 1991. Hızlı hazır yemek yeme üzerinde bir çalışma. *Beslenme ve Diyet Dergisi* 20: 187-197.
- Sağlam, F., S., Yürükçü, 1996. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yüksek Okul Öğrencilerinin Besin Tüketim Durumu, Beslenme Alışkanlıkları ve Beslenme Bilgi Düzeylerinin Saptanması. *Beslenme ve Diyet Dergisi* 25-2: 16-23.
- Sert, S., F., Kapusuz, 2010. Açıkta Satılan Gıdalar: Öğrencilerin Görüşleri ve Tercih Etme Nedenleri Üzerine Bir Araştırma, *Gıda Teknolojileri Elektronik Dergisi* 5-3: 25-35.
- Sökmen, A., 2005. Yiyecek İçecek Hizmetleri Yönetimi ve İşletmeciliği, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Sürücüoğlu, M.S., P., Çakıroğlu, 2000. Ankara Üniversitesi Öğrencilerinin Hızlı Hazır Yiyecek Tercihleri Üzerine Bir Araştırma *Tarım Bilimleri Dergisi* 6-3: 116-121
- Zeybek, Ç.A., A., Aydın, 2002. Çocukluk çağı obesitesi. *Klinik Çocuk Forumu Pediyatrik Beslenme Özel Sayısı* 2, 2-3 : 24-29.